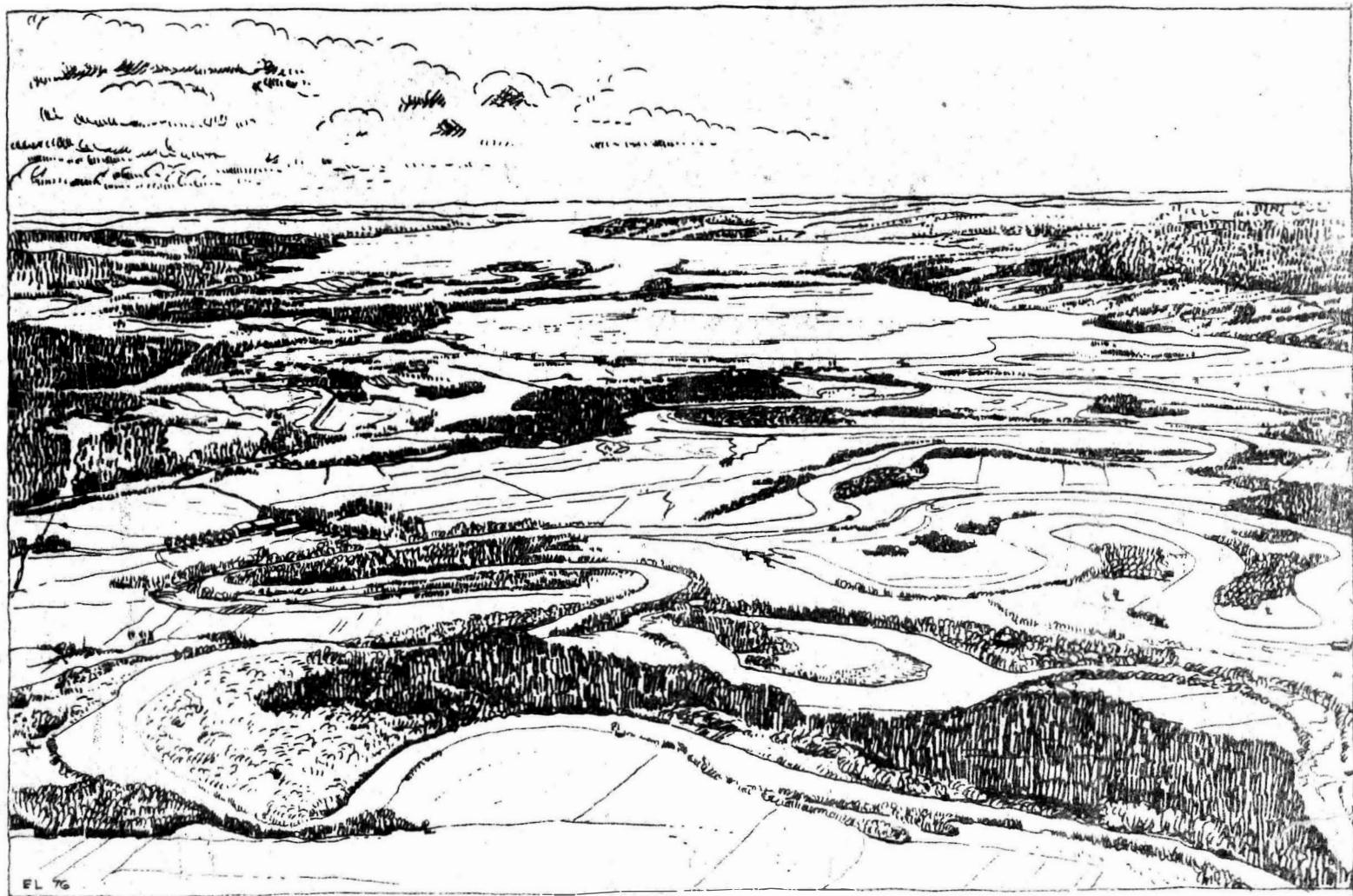

NORDRE ØYEREN FUGLESTASJON

**UTTALELSE OM
LANDSKAPSVERNOMRÅDET
“LEIRA”**

NORDRE ØYEREN FUGLESTASJON

Adresse:

Riis Terrasse 26,
2007 Kjeller.

Dato:

Oslo, den 23.des.1976.

Til

Fylkesmannen i Oslo og Akershus,
v/ Naturvernkonsernenten.

UTTALELSE OM LANDSKAPSVERN-OMRÅDET LEIRA.

Nordre Øyeren Fuglestasjon (NØF) har i flere år drevet spredte undersøkelser i området Leira, og har i den forbindelse merket seg området som meget verneverdig.

Våren 1976 ble NØF orientert om at det forelå fredningsplaner for området, og ble i den forbindelse anmodet av naturvernkonsernent Arne Nesfeldt om å intensivere våre undersøkelser i området, noe vi har gjort.

Våre opplysninger er innhentet på følgende måter:

- Kontakt med beboere i området.
- Opplysninger fra lokale aviser, bøker og tidsskrifter.
- Egne registreringer utført av samtlige ved NØF.

Når det gjelder våre registreringer i området, er følgende metoder benyttet:

- Registreringer fra kano på distansen Leirsund til Nordre Øyeren Naturreservat.
- Spredte registreringer, utført til fots.
- Fly er benyttet for å undersøke landskapskarakter, samt for å fotografere spesielle biotoper.

I det etterfølgende vil vi søke å belyse og kommentere en del sider ved den planlagte fredningen.

Grenser for det planlagte landskapsvern-området.

Nordre Øyeren fuglestasjon er svært sett enig i grensevalget som fremkommer på kart av 25. okt 1976 (natur- og landskapsvern i Leirelvområdet. I:10000). Men vi mener at grensen på noen få punkter må justeres (se vedlegg I. kart med påførte justeringer).

Følgende punkter må justeres:

a) Nordgrensen er etter vår mening trukket for langt mot sør. Vi vil her foreslå at den blir flyttet nordover til Leirsund bru. Det området som her er uteblitt er minst like verneverdig som områdene lenger sør. Bl.a. finner vi her en menget rikholdig kantvegetasjon som er interessant både zoologisk og botanisk. I tillegg finner vi i den nordligste elvesvingen en fiskeplass med tradisjoner som skriver seg helt tilbake til 1900-tallet, og som fortsatt er i bruk i dag.

Vegetasjonen langs kantene har stor betydning som hekkeplass for en rekke Sylvia-sangere. Noe som vi vil belyse nærmere under kapitlet som omhandler fuglelivet i området.

b) NØF er også uenig i grensevalget rundt Jølsen gård. Vi mener at grensen her bør utvides noe slik at deler av Jølsenbekken kommer med i det vernede området.

Vi vil foreslå at grensen blir ført fra Borgens bru langs Jølsenveien opp til kraftledningen, følger denne nordover til transformator, herfra rundt Jølsen gård (på vestsiden), deretter nordøstover til kraftledning nordøst Jølsen gård og inn på den opprinnelige grensen.

Når det gjelder valg av sørgrense vil vi si oss enig. Men, dersom Sørumsneset av en eller annen grunn ikke blir innlemmet i Nordre Øyeren Naturreservat, må dette området innlemmes i det planlagte landskapsvern-området, slik at dette vil få en naturlig sammenheng med naturreservatet i sør.

NØF vil her også benytte anledningen til å nevne at området langs Leirelva nord for Leirsund virker like interessant som det planlagte landskapvern-området, og en bør derfor foreta undersøkelser for å bringe på det rene om dette området på et seinere tidspunkt kan gis tilsvarende fredningsstatus.

Tendenser i området.

Nordre Øyeren Fuglestasjon vil i dette apitit heftede oppmerksomheten på de tendensene som i senere år har gjort seg gjeldende i området.

a) Oppdyrkning av skog/ kratt områder.

I den siste 10 - 15 års perioden er betydelige skog/kratt områder blitt ryddet og dyrket opp. Denne tendensen har gjort seg gjeldende helt fram til i dag, og ser en på områder som er ryddet bare i 1975/76 så er dette ikke ubetydelig. Selv kartet av 25. okt. 1976 med inntegnet vegetasjon (utbyggingsavd. fylkesmannen i Oslo og Akershus) er ikke lenger 100% korekt.

Det er meget beklagelig at utviklingen går denne veien. Vi mener at de gjennst  ende kratt- og skog partier langs Leira må bevares slik at også kommende generasjoner kan dra nytte av området i form av naturopplevelser.

b) Oppdyrkning av stiller.

Det finnes i det planlagte landskapsvern-området en mengde særpregede elveslyng og stiller. Tendensen med disse går også ut på tørrlegging og oppdyrkning. En m    r være helt klar over at en i Norge, sogar hele Skandinavia ikke finner et område som kan likestilles med dette, idet man her på en meget klar og lettfattelig måte kan studere en elv i utvikling. Noe som skoler, universitetet og andre instanser benytter seg av. Vi hører med gru at det foreligger planer om ´kanalisere og rette ut Leirelva i det aktuelle frednings-området. Vi vil på det sterkeste fraråde at slike planer blir realisert, da dette ikke bare vil kunne få katastrofale følger langs Leirelva, men også kunne få ringvirkninger langt inn i Nordre Øyeren Naturreservat. Noe som ikke vil kunne godtas.

c) En annen meget betenklig utvikling er dumping av søppel og skrot i området. Denne dumpingen har foregått i en lengre tidsperiode og foregår stadig. En del av skrotet føres med elva ned til og inn i Nordre Øyeren Naturreservat. Dersom området fredes m  n denne dumping stoppes og alle fyllinger fjernes.

NOF har tatt kontakt med Skedsmo kommune om fjerning av avfallshauger i området og kommunen har stilt seg positive.

d) Det er planlagt ´strekke en 380kv kraftlinje igjennom området, traséen vil bli 38 meter bred. Hvis

denne plan vil bli gjennomført mener Nordre Øyeren Fuglestasjon at tankene om et slikt kapsvern-område i Leirelv ikke er gjennomførbar. Difor vil vi på det sterkeste fraråde at traséen blir lagt gjennom området.

STATUS OVER FUGLELIVET I OMRÅDET.

Det er observert 123 forskjellige arter i området. Enkelte av disse finnes her ikke lenger, mens andre opptrer regelmessig.

Generelt kan sies at området er dominert av spurve-fugl arter, og har stor betydning som hekkeplass for disse. Men, her finnes også en hel rekke andre arter som er brukere av området.

Liste over observerte fuglearter:

Gråhegre	- <i>Ardea cinerea</i>
Canadagås	- <i>Branta canadensis</i>
Grågås	- <i>Anser anser</i>
Knoppsvane	- <i>Cygnus olor</i>
Sangsvane	- <i>Cygnus cygnus</i>
Stokkand	- <i>Anas platyrhynchos</i>
Krikkand	- <i>Anas crecca</i>
Brunnakke	- <i>Anas penelope</i>
Knekkand	- <i>Anas querquedula</i>
Toppand	- <i>Aythya fuligula</i>
Bergand	- <i>Aythya marila</i>
Kvinand	- <i>Bucephala clangula</i>
Laksand	- <i>Mergus merganser</i>
Fiskeørn	- <i>Pandion haliaetus</i>
Hønsehauk	- <i>Accipiter gentilis</i>
Spurvehauk	- <i>Accipiter nisus</i>
Musvåk	- <i>Buteo buteo</i>
Sivhauk	- <i>Circus aeruginosus</i>
Aftenfalk	- <i>Falco vespertinus</i>
Dvergfalk	- <i>Falco columbarius</i>
Tårnfalk	- <i>Falco tinnunculus</i>
Trane	- <i>Grus grus</i>
Sivhøne	- <i>Gallinula chloropus</i>
Sothøne	- <i>Fulica atra</i>
Sandlo	- <i>Charadrius hiaticula</i>
Dverglo	- <i>Charadrius dubius</i>
Heilo	- <i>Pluvialis apricaria</i>
Tundralo	- <i>Pluvialis squatarola</i>
Vipe	- <i>Vanellus vanellus</i>
Temmincksnipe	- <i>Calidris temminckii</i>
Myrsnipe	- <i>Calidris alpina</i>
Brushane	- <i>Philomachus pugnax</i>

Sotsnipe	- <i>Tringa erythropus</i>
Rødstilk	- <i>Tringa totanus</i>
Gluttsnipe	- <i>Tringa nebula ria</i>
Skogsnipe	- <i>Tringa ochropus</i>
Grønnstilk	- <i>Tringa glareola</i>
Strandsnipe	- <i>Tringa hypoleucos</i>
Storspove	- <i>Numenius arquata</i>
Småspove	- <i>Numenius phaeopus</i>
Rugde	- <i>Scolopax rusticola</i>
Enkeltbekkasin	- <i>Gallinago gallinago</i>
Kvartbekkasin	- <i>Lymnocryptes minimus</i>
Tyvjo	- <i>Stercorarius parasiticus</i>
Hettemåke	- <i>Larus ridibundus</i>
Sildemåke	- <i>Larus fuscus</i>
Gråmåke	- <i>Larus argentatus</i>
Svartbak	- <i>Larus marinus</i>
Fiskemåke	- <i>Larus canus</i>
Makrellterne	- <i>Sterna hirundo</i>
Ringdue	- <i>Columba palumbus</i>
Skogdue	- <i>Columba oenas</i>
Bydue	- <i>Columba livia</i>
Tyrkerdue	- <i>Streptopelia decaocto</i>
Gjøk	- <i>Cuculus canorus</i>
Hubro	- <i>Bubo bubo</i>
Jordugle	- <i>Asio flammeus</i>
Tårnsvale	- <i>Apus apus</i>
Vendehals	- <i>Jynx torquilla</i>
Grønnspett	- <i>Picus viridis</i>
Gråspett	- <i>Picus canus</i>
Svartspett	- <i>Dryocopus martius</i>
Flaggspett	- <i>Dendrocopos major</i>
Hvitryggspett	- <i>Dendrocopos leucotos</i>
Øvergspett	- <i>Dendrocopos minor</i>
Sandsvale	- <i>Riparia</i>
Låvesvale	- <i>Hirundo rustica</i>
Taksvale	- <i>Delichon urbica</i>
Lerke	- <i>Alauda arvensis</i>
Trepiplerke	- <i>Anthus trivialis</i>
Heipiplerke	- <i>Anthus pratensis</i>
Gulerle	- <i>Motacilla flava</i>
Linerle	- <i>Motacilla alba</i>
Tornskate	- <i>Lanius collurio</i>
Stær	- <i>Sturnus vulgaris</i>
Nøtteskrike	- <i>Garrulus glandarius</i>
Skjære	- <i>Pica pica</i>
Kaie	- <i>Corvus monedula</i>
Kråke	- <i>Corvus corone cornix</i>
Ravn	- <i>Corvus corax</i>
Sidensvans	- <i>Bombycilla garrulus</i>
Gjerdesmott	- <i>Troglodytes troglodytes</i>
Fossekall	- <i>Cinclus cinclus</i>

Jernspurv	- <i>Prunella modularis</i>
Gulsanger	- <i>Hippolais icterina</i>
Hagesanger	- <i>Sylvia borin</i>
Munk	- <i>Sylvia atricapilla</i>
Tønsanger	- <i>Sylvia communis</i>
Løvsanger	- <i>Phylloscopus trochilus</i>
Bøksanger	- <i>Phylloscopus sibilatrix</i>
Fuglekonge	- <i>Regulus regulus</i>
Hagefluesnapper	- <i>Ficedula hypoleuca</i>
Grå fluesnapper	- <i>Muscicapa striata</i>
Buskskvett	- <i>Saxicola rubetra</i>
Steinskvett	- <i>Oenanthe oenanthe</i>
Rødstjert	- <i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Rødstrupe	- <i>Erithacus rubecula</i>
Gråtrost	- <i>Turdus pilaris</i>
Svarttrost	- <i>Turdus merula</i>
Rødvingetrost	- <i>Turdus iliacus</i>
Måltrost	- <i>Turdus philomelos</i>
Stjertmeis	- <i>Aegithalos caudatus</i>
Løvmeis	- <i>Parus palustris</i>
Granmeis	- <i>Parus montanus</i>
Toppmeis	- <i>Parus cristatus</i>
Svartmeis	- <i>Parus ater</i>
Blåmeis	- <i>Parus caeruleus</i>
Kjøttmeis	- <i>Parus major</i>
Spettmeis	- <i>Sitta europaea</i>
Trekryper	- <i>Certhia familiaris</i>
Gråspurv	- <i>Passer domesticus</i>
Pilfink	- <i>Passer montanus</i>
Bokfink	- <i>Fringilla coelebs</i>
Bjørkefink	- <i>Fringilla montifringilla</i>
Grønnfink	- <i>Carduelis chloris</i>
Grønnsisik	- <i>Carduelis spinus</i>
Stillits	- <i>Carduelis carduelis</i>
Tornirisk	- <i>Acanthis cannabina</i>
Gråsisik	- <i>Acanthis flammea</i>
Korsnebb sp.	- <i>Loxia sp.</i>
Dompap	- <i>Pyrrhula pyrrhula</i>
Gulspurv	- <i>Emberiza citrinella</i>
Sivspurv	- <i>Emberiza schoeniclus</i>

Forekomst i området:

Her vil vi kort beskrive forekomsten til de forskjellige fuglearter. P.g.a. plassmangel vil vil beskrive dem familievis. Til orientering kan NØF opplyse om at en inngående beskrivelse av fuglearter i området vil komme i Nordre Øyeren Fuglestasjons rapport for året 1976. Sårbare arter som f.eks. rovfugl/ugler beskrives ikke, dette er vanlig praksis blant ornitologer.

Hegrefamilien - Ardeidae

I art observert, opptrer vanlig vår, sommer og høst.
Sees først og fremst fiskende i stiller og langs
elvekantene. Er ikke påvist hekkende.

Andefamilien - Anatidae

I 2 arter observert.

Gjess: Bare 2 arter er observert i området. Begge
disse opptrer tilfeldig vår og høst.

Vår og høst kan gåseployer av og til observeres
over området. Disse er ikke 100% artsbestemt, men
det dreier seg sansynligvis om Kortnebb- og
sædgjess.

Svaner: 2 arter er observert, disse opptrer tilfeldig
i området. Sangsvaner sees av og til i flukt over
området.

Ender: 8 arter observert, minst en av disse hekker
vanlig. Alle artene opptrer vanlig til tilfeldig og
området har betydning som rastepllass. Knekkannd sjeldent.

Falkefamilien - Falconidae

Vi nevner her bare: Aftenfalk som det ble skutt ett
eksemplar av i området 14/5-1918 (Svein Hafslorn-Norges
fugler 1971), 4. funn i landet.

Tranefamilien - Gruidae

I art observert, vanlig før krigen, nå er den tilfeldig.

Riksefamilien - Rallidae

2 arter opptrer vanlig i området, anntatt hekkefugl.

Lo-familien - Charadriidae

5 arter observert i området. Minst en av disse hekker,
2 arter er anntatt hekkende. Vanlige langs elvekanten
og i stiller. Området har betydning som rastepllass for
denne familien.

Snipefamilien - Scolopacidae.

I 4 arter er observert, 5 av disse er anntatt hekkende.
Området har stor betydning som rastepllass for arter
fra denne familien.

Tyvjofamilien - Stercorariidae

I art observert, sjeldent.

Måkefamilien - Laridae

6 arter observert, Sildemåke sjeldent, de andre artene
opptrer vanlig til tilfeldig.

Duefamilien - Columbidae

4 arter observert, området har stor betydning som
hekkepllass for 2 av disse. Alle artene opptrer vanlig.

Gjøkefamilien - Cuculidae

I art observert, vanlig.

Tårnseilerfamilien - Apodidae

I art observert, meget vanlig i området, opptrer i store flokker. Området har betydning for furasjerings av denne art.

Spettefamilien - Picidae

7 arter observert, området har betydning som hekkeplass for de fleste av disse. Gråspett, Hvitryggspekk opptrer sjeldent.

Svalefamilien - Hirundinidae

3 arter observert, området har meget stor betydning som furasjerings-område for disse.

Lerkefamilien - Alaudidae

1 art observert, vanlig hekkefugl.

Erlefamilien - Motacillidae

4 arter observert, 2 av disse hekker, 1 anntatt hekkende. Alle artene opptrer meget vanlig i området.

Varslerfamilien - Laniidae

I art observert, anntatt hekkende.

Stærpfamilien - Sturnidae

I art observert, hekker vanlig.

Kråkefamilien - Corvidae

5 arter observert, 2 hekker og en er anntatt hekkende.

Sidensvansfamilien - Bombycillidae

I art observert, vanlig.

Fossekallfamilien - Cinclidae

I art observert, sjeldent.

Gjerdemettfamilien - Troglodytidae

I art observert, vanlig.

Jernspurvfamilien - Prunellidae

I art observert, vanlig hekkefugl.

Sanger/Troste-familien - Muscicapidae

17 arter observert. Området har stor betydning som hekkeplass for alle disse. 3 av disse arter er sårbare for menneskelig forstyrrelse og har tilbakegang i landsmålestokk, disse er oppført på WWF liste som truede arter.

Stjertmeisfamilien - Aegithalidae

I art observert, opptrer vanlig. Anntatt hekkende.

Meisefamilien - Paridae

6 arter er observert, det anntas at 5 av disse hekker i området. Alle arter opptrer vanlig.

Spettmeisfamilien - Sittidae
I art observert, opptrer vanlig til tillfeldig.

Trekryperfamilien - Certhiidae
I art observert, vanlig. Anntatt hekkende.

Veverfuglfamilien - Ploceidae
2 arter observert, begge hekker vanlig.

Finkefamilien - Fringillidae
9 arter observert. 5 av disse er anntatt hekkende.
Alle disse arter opptrer vanlig- til tillfeldig.

Buskspurv familien - Emberizidae
2 arter observert, begge hekker vanlig.

Status over pattedyr i området.

Det er ikke foretatt noen systematiske undersøkelser
for å bringe statusen på pattedyr på det rene. De
opplysninger som her følger skriver seg fra tilfeldige
observasjoner eller fra samtaler med lokallefolkningen.

Piggsvin - Erinaceus europaeus
Vanlig i 1950-årene. Men, sjeldent nå.

Hare - Lepus timidus.
Vanlig i området.

Ekorn - Sciurus vulgaris.
Meget vanlig i området.

Rødrev - Vulpes vulpes.
Vanlig i området.

Grevling - Meles meles.
Vanlig i området.

Røyskatt - Mustela erminea.
Forekommer tillfeldig i området.

Ilder - Mustela putorius.
Eldre observasjoner foreligger.

Mink - Mustela lutreola.
Status uviss, er observert i området.

Rådyr - Capreolus capreolus.
Vanlig i området.

Elg - Alces alces.
Streifer ofte inn i området.

Status over fisk i området.

Det er heller ikke her foretatt noen systematisk undersøkelse, men etter utsagn fra lokalbefolkingen er elva meget fiskerik.

Følgende arter er registrert:

Ørret - *Salmo trutta*.

Sik - *Coregonus lavaretus*.

Gjedde - *Esox lucius*.

Mort - *Rutilus rutilus*.

Vederbuk - *Leuciscus idus*.

Laue - *Alburnus alburnus*.

Brasme - *Abramis brama*.

Åbor - *Perca fluviatilis*.

Gjørs - *Stizostedion lucioperca*.

Krokkle - *Osmerus ererlanus*.

Lake - *Lota lota*.

Dessuten er 2 arter med disse lokal-navn fisket i området: Bekkeniøye og Blåspole.

Diverse:

Nordre Øyeren Fuglestasjon har ikke foretatt noen undersøkelser når det gjelder insekter, bløtdyr, krepsdyr o.l. (dette faller utenfor vårt arbeidsfelt) men, noen få opplysninger er kommet fram i lyset.

Insekter:

Innsektbestanden synes meget stor og variert. Det ville være ønskelig med en nærmere undersøkelse.

Kreps : Opptråtte før i store mengder i Leira. Bestanden er imidlertid i de siste år gått tilbake. Det kan også nevnes at det inntil for ikke så mange år siden ble drevel et betydelig krepsefiske i sesongen.

Dammusling: Forekommer spredt i Leira, men bestanden synes ikke stor.

VANNFORURENSNING.

Forurensningen av vannet i Leira har i løpet av de siste 10 - årene forverret seg betydelig. Det dreier seg sansynligvis om øket utslipp av kloak og avrenning fra jordbruksområder. Dette er forhold som må sees nærmere på når området blir sikret. Og for å sikre en positiv utvikling av selve vassdraget må en søker å redusere skadelige utslipp betydelig.

Av utsagn fra den eldre del av lokal-befolkninen framgår det at elva før ble brukt som badeplass,

men det er jo utenkelig slik utviklingen står i dag.

I tillegg bør nevnes at en reduksjon av utslipper i Leirelva også vil være med på å skape et renere miljø i Nordre Øyeren Naturreservat.

Ferdsel i området.

Området er pr. i dag benyttet som turområde og det finnes en hel rekke interessante turstier. I tillegg er det planlagt gangbru forbindelse over Leira midtveis mellom Borgenbru og Leirsund. Dette anser NØF som et positivt tiltak i og med at det vil åpne mulighetene for at folk uten bil kan nyttiggjøre seg både av Leirelv-området og skogpartiene øst for Leira i rekreasjonsøyemed. Men, broen må bygges i harmoni med landsskapet.

Jakt i området.

Nordre Øyeren Fuglestasjon er betenkta ved å tillate jakt i området, da denne form for rekreasjon i meget stor grad virker hemmende på andre friluftsinteresser. En må anta at mange folk vil benytte seg av en fremtidig gangbru forbindelse over Leira og at dette vil føre til øket ferdsel i området, noe som igjen vil kunne føre til øket risiko for jaktulykker. Vi vil heller ikke unlate å peke på at området er meget brukt av en rideskole og at vi også ser dette som et moment.

Når det gjelder anlegg av skytebane i området vil NØF på det sterkeste fraråde dette utifra overnevnte momenter.

Konklusjon.

Området Leira har i alle tider vært brukt som rekreasjonsområde både hva gjelder fiske, båttrafikk og ferdsel forøverig. Dette bruksområdet har i de siste årene gått noe tilbake grunnet bl.a. en økende forurensning, noe som både er beklagelig og klander verdig. NØF vil på det sterkeste anmode om at området blir sikret i form av landskapsvern-område, og at det blir truffet tiltak for å rette opp de skader som allerede er påført området, slik at dette etter en gang kan bli et fullverdig rekreasjonsområde.

Til slutt vil Nordre Øyeren Fuglestasjon rette en spesiell takk til Oscar Jacobsen og Gustav Thorvaldsen i Leirsund for å ha bidratt med verdifulle bilder og opplysninger.

Nordre Øyeren Fuglestasjon

Leira-gruppa.

Oyvind Fritsvold,

S. Dalgaard

Morten Høgberg.

Oyvind Fritsvold, Steen Dalgaard, Morten Høgberg.

Kopi sendt.

Miljøvern-departementet.

Skedsmo kommune

v/ordføreren.

v/friluftsnemda.

v/viltnemda.

Fet kommune

v/ordføreren.

v/friluftsnemda.

v/viltnemda.

Skedsmo miljøvern forening.

Østlandske naturvern forening.

Zoologisk museum, Oslo.

Norsk ornitologisk forening, Oslo avd.

Lørenskog/Skedsmo natur og ungdom.

Statskraftverkene.

NIVA-Norsk institutt for vannforskning.

ANQ -Avløpssambandet Nordre Øyeren.

Oscar Jacobsen.

Gustav Thorvaldsen.

Oppsynsmannen for Nordre Øyeren Naturreservat.

Skjødselsmannen for Nordre Øyeren Naturreservat.

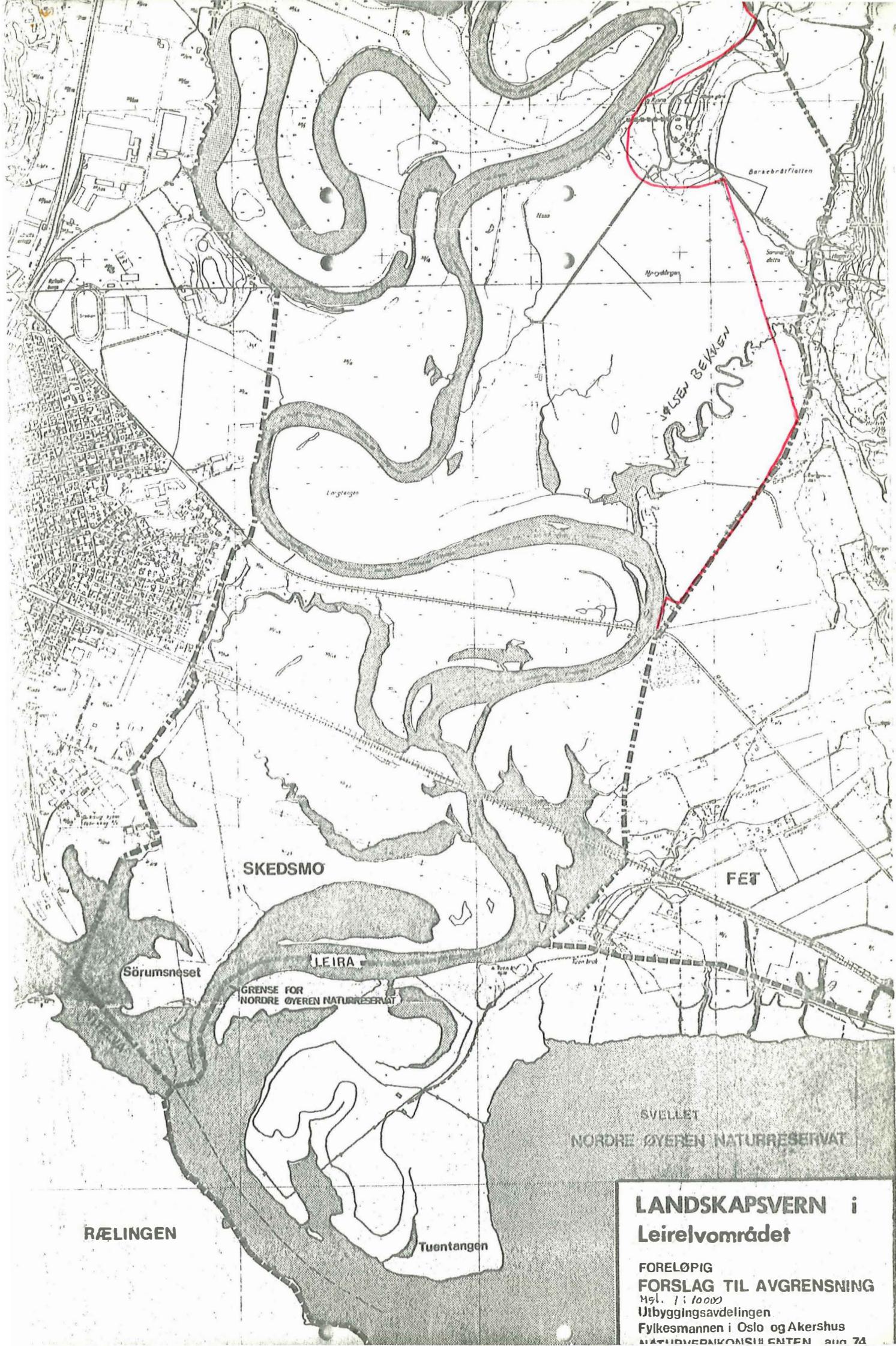
Jølsen gård.

Akershus Arbeiderblad.

Romerikes Blad.

Indre Akershus Arbeiderblad.

Aftenposten/Romerikesidene.

LANDSKAPSVERN i Leirelvområdet

FORELØPIG
FORSLAG TIL AVGRENSNING
Mål. 1 : 10000
Utbryggingsavdelingen
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
NATURVERNOMKONSERNEN 20. 74

